

Møtereferat

Til: Inviterte møtedeltakere og ledergruppen for bybåndssamarbeidet
Møtegruppe: Ledergruppen for bybåndssamarbeidet
Møtetid og -sted: 13.12.2024 kl. 10:00-11:30, Vahls gate 1
Til stede: Christoffer Gjendem, Jernbanedirektoratet
Arna Gudbrandsdottir, Lørenskog kommune
Terje Hansen, Bærum kommune
Kristin Dale Selvig, Lillestrøm kommune
Anne Holten, Nordre Follo kommune
Ragnhild Lien, Bane NOR
Harald Dalen, Bymiljøetaten, Oslo kommune
Ellen Foslie, Statens vegvesen
Ola Skar, Ruter
Sølve Brenn Jerm, Asker kommune
Marianne Bismo, Akershus fylkeskommune
Camilla Langeland, Akershus fylkeskommune
Margrethe Øyvann Tviberg, PBE, Oslo kommune
Lise Weltzien, PBE, Oslo kommune
Mari Olimstad, PBE, Oslo kommune (Bybåndssamarbeidet)

Referent: Mari Olimstad
Referatdato: 17.12.2024
Status: Godkjent
Saksnummer: 201601716
Neste møte: 06.06.2025

Møtereferat

1 Velkommen og godkjenning av dagsorden

Margrethe Øyvann Tviberg, avdelingsleder for Bystrategi i Plan- og bygningsetaten (PBE) i Oslo kommune, ønsket velkommen. Dagsorden ble godkjent.

2 Orientering om aktivitet i bybåndssamarbeidets arbeidsgruppe høsten 2024

Lise Weltzien i PBE orienterte om møtene i arbeidsgruppen høsten 2024. Se også vedlagte presentasjon. Presentasjonen startet med å minne om bakgrunn for bybåndssamarbeidet, som er en oppfølging av handlingspunkt H1 i regional plan for areal og transport.

Lise informerte også om Statens vegvesens (SVV) arbeid med skilting og fartsgrenser, som er en del av transportaktørenes oppdrag i NTP, og som ble tatt opp i bybåndssamarbeidets ledergruppe i juni-møtet. Statens vegvesen har startet arbeidet med å innhente erfaringer fra kommunene, men dette arbeidet har foreløpig ikke

vært koblet direkte til bybåndssamarbeidet. Det ble identifisert ulik praksis i de regionale byene da temaet ble diskutert i bybåndssamarbeidets arbeidsgruppe i februar.

Gjennomgang av arbeidsgruppemøtene høsten 2024

Møtene denne høsten har hatt temaer som knytter seg særlig til revisjonen av regional plan, og ikke bare bybåndsspesifikke temaer.

Kommunikasjon av regional plan: Rasmus Reinvang i OMA innledet om temaet, med fokus på hvordan man kan kommunisere regionale temaer og hva politikere er opptatt av. Det ble påpekt særlige utfordringer med å formidle komplekse regionale temaer og å synliggjøre gevinster og positive konsekvenser av gjeldende plan. Manglende forankring av gjeldende plan gjør at det er spesielt viktig å jobbe med kommunikasjon i revisjonsprosessen.

Mobilitet- og matestrategi: Møtet ble brukt til å få en oversikt over parallelle prosesser som påvirker areal- og mobilitetsutviklingen. Det ble fremhevet behovet for en aktiv faggruppe som kan integrere disse prosessene i revisjonen av den regionale planen. I tillegg presenterte Erik Bjørnson Lunke fra Transportøkonomisk Institutt (TØI) forskning på temaet sosial bærekraft og mobilitet. Det er etter hvert blitt mer bevissthet om de negative implikasjoner av knutepunktfortetting, og behovet for å utforme tiltak med en tydelig sosial profil.

Beredskap og samfunnssikkerhet: Temaet er ikke særlig omtalt i gjeldende plan, men foreslås omtalt som et gjennomgående tema i revisjonen. Arealutvikling, fortetting og infrastruktur må vurderes med tanke på samfunnssikkerhet. Møtet samlet beredskapssjefene i kommunene, i tillegg til de faste representantene i arbeidsgruppa.

By- og stedsqualiteter: PBE presenterte en analysemetode for gangtilgjengelighet (15-minuttersbyen) som det er ønskelig å videreutvikle til bruk i oppfølging av regional plan. Deretter ble erfaringer med gateutforming og bykvalitet diskutert, med bakgrunn i konkrete eksempler fra Bærum og Lørenskog.

Spørsmål og kommentarer

Kommunikasjon ble fremhevet som særlig viktig i arbeidet med revisjon av regional plan, spesielt i lys av skiftende politiske regimer og dreininger i arealpolitikken. Det ble understreket at fordelene ved regional planlegging, som klima-, miljø- og sosiale gevinster, må kommuniseres på en enkel og tydelig måte. Koblingen til aldersvennlige samfunn kan for eksempel være en inngang. Kommuneøkonomien bør også løftes fram som et viktig argument for en arealeffektiv utvikling. Det ble påpekt at politikerne ofte støtter overordnede prinsipper, men at det kan være vanskelig å stå på disse i enkeltsaker, særlig på grunn av frykt for å oppleves som vanskelige. Det er et ønske om at regional planlegging og prinsippene i planen integreres bedre i politikernes opplæring og brukes som et styringsverktøy, ikke kun av saksbehandlere i reguleringssaker.

PBE kommenterte at det er viktig å diskutere hvilke ressurser som er best egnet til å gjennomføre kommunikasjonsarbeidet, i lys av erfaringer fra forrige runde med regional plan. Spørsmålet om å lage en informasjonsfilm, som sist, eller bruke humor som virkemiddel, ble løftet.

Flere tok til orde for at en solid kommunikasjonsplattform er viktig for å forklare nødvendigheten av hovedgrepene i gjeldende plan. Ved utarbeidelsen av gjeldende plan ble det laget scenarier som viste negative konsekvenser av å fortsette som før, og disse bør løftes fram igjen. Det er også viktig å minne beslutningstakere om tidligere forpliktelser og synliggjøre konsekvensene av å bygge i mindre prioriterte områder, blant annet at disse områdene vil få dårligere kollektivtilbud.

Det ble diskutert hvordan dagens økonomiske utfordringer i byggebransjen påvirker arbeidet med fortetting og utbygging. Fortettingsprosesser som tidligere har hatt drahjelp fra utbyggere går nå saktere, og det har vært et

skifte i politikken mot å ønske mer utvikling utenfor prioriterte vekstområder. Mange forventer også et nasjonalt politisk skifte som vil åpne mer opp for spredt utbygging. Det ble drøftet at det er behov for samarbeid mellom kommunene for å sikre kvalitet i utbyggingsprosjekter i møte med økonomiske argumenter. Ikke alle prosjekter kan aksepteres, og det må settes klare kvalitetskrav til utbyggingen selv om økonomien er vanskelig.

3 Revisjon av regional plan – statusorientering

Mari Olimstad i PBE orienterte om status for revisjon av regional plan. Det er utarbeidet et planprogram for revisjonen, og dette vil bli sendt på høring til kommunene, regionale myndigheter og andre berørte parter i januar 2025. Planprogrammet beskriver forslag til oppdatert målstruktur for planen, behov for oppdateringer og utredninger, nye temaer som foreslås tatt inn, organisering og styringsstruktur. Se vedlagte presentasjon for flere detaljer.

Spørsmål og kommentarer

Det ble spurt om hvordan statlige aktører skal involveres i planprosessen. PBE svarte at planprogrammet foreslår en organisering som er basert på forrige planarbeid, altså et sekretariat med en ekstern prosjektleder, en politisk styringsgruppe og en administrativ koordineringsgruppe. I tillegg foreslås en administrativ referansegruppe der statlige aktører vil være representert, og intersemøter med aktører som Husbanken og Statnett. Planprogrammet foreslår også at styringsstrukturen for oppfølging av regional plan skal vurderes i planprosessen, og ses i sammenheng med byvekstavtalen og Oslopakke 3. PBE oppfordret til å komme med innspill på organisering og styringsstruktur i høringen av planprogrammet. Akershus har store ambisjoner om bred involvering av kommunene i planprosessen, men det ble påpekt at god forankring og modning krever tid.

Ruter uttrykte bekymring for at planen kan miste tydelighet dersom for mange temaer inkluderes. De understreket at planen bør være spisset, konkret og enkel, med hovedfokus på hvor veksten skal skje. De nye temaene som foreslås er viktige, men også komplekse hvis alt skal håndteres i én plan. Ruter er også kritiske til at man gjør om på målhierarkiet og målstrukturen når planen skal være en videreføring av gjeldende plan.

Bymiljøetaten spurte om hvordan temaene Oslofjorden og energi er tenkt håndtert, og om planen skal bygge på gjeldende kunnskap eller ny kunnskap for disse temaene. PBE svarte at de nye temaene er vurdert på bakgrunn av omtale i Vikens planprogram og evalueringen av gjeldende regionale plan. Omtalen av Oslofjorden korresponderer med gjeldende tiltaksplan. Energi foreslås inkludert fordi det har en tett sammenheng med planens måloppnåelse. Vi er avhengige av arealer til energi hvis vi skal få til fortettingen vi vil ha. Energi har også et samfunnssikkerhetsaspekt, med tanke på omstilling til lavutslippssamfunnet. Det ble stilt spørsmål om planen vil omtale utfordringer med utslipp til Oslofjorden, men PBE svarte at dette er vurdert som utenfor planens avgrensning.

4 Møteplan våren 2025

Møtetemaene er satt opp med tanke på revisjonen av regional plan, og temaer det er viktig å samarbeide om regionalt. Se vedlagte presentasjon for detaljer.

Spørsmål og kommentarer

Det er ønskelig at ledermøtet i bybåndssamarbeidet 13. juni flyttes, da det krasjer med ledermøtet i Futurebuilt. Møteplanen ble ellers godkjent.

Det ble spurt om hvem som pleier å stille i arbeidsgruppemøtene. PBE svarte at kommunene har en hovedrepresentant som møter fast, eventuelt en vara. I enkelte møter er det også åpnet opp for andre deltakere, som beredskapssjefene, men da er det ønskelig at disse stiller i tillegg til hovedrepresentant. Bytte av hovedrepresentant eller vara kan meldes inn til Mari Olimstad.

Det ble stilt spørsmål om bybåndet fortsatt er relevant som en underkategori av regional plan, og om det er behov for alle arenaene som i dag diskuterer samme type problemstillinger. PBE svarte at dette spørsmålet kommer til å bli diskutert i revisjonsprosessen av regional plan. Opprinnelig skulle bybåndssamarbeidet fokusere på bybåndspesifikke temaer, men revisjonen av RP har gjort det nødvendig å utvide møtetemaene. Disse temaene er imidlertid også relevante for kommunene utenfor bybåndet, særlig kommuner med regionbyer som Ås og Ullensaker. Det er dermed utfordrende å finne riktig nivå for samarbeid.

5 Eventuelt

Statens vegvesen tok opp at tilrettelegging for utvikling av knutepunkt er krevende, med tanke på hvem som skal betale, hvor mye areal som skal holdes av, og tilgang på finansiering og grunneierbidrag. Det er behov for å samarbeide om dette for å sikre arealer til fremtidens kollektivtransport. PBE kommenterte at det vil bli vurdert mer konkrete føringer for regionale knutepunkt i revidert regional plan, bl.a. for å si noe om hva arealene bør prioriteres til. Felles diskusjoner om den økonomiske siden av by- og stedsutvikling er nødvendig, og bybåndssamarbeidet kan spille en rolle her.

Vedlagte presentasjoner:

Ppt PBE ledermøte 13.12.2024